

บทที่ 4

วิเคราะห์การนำเสนอความเป็นจริง ในช่วงวิกฤตการณ์ เดือนพฤษภาคม 2535 ทางสื่อวิดีโอ

เหตุการณ์ที่มีการนำเสนอเป็น "ความเป็นจริง" ทางการเมือง ผ่านทาง
วิดีโอเทปที่ศึกษานั้น แยกออกเป็นเหตุการณ์หลักๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. เหตุการณ์ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ในวันที่ 17-20 พ.ค 2535
2. เหตุการณ์ช่วงวิกฤตการณ์ ระหว่างวันที่ 17-20 พ.ค 2535
3. เหตุการณ์หลังวิกฤตการณ์ หลังจากวันที่ 20 พ.ค 2535

1. เหตุการณ์ก่อนวิกฤตการณ์

เหตุการณ์ในช่วงก่อนที่จะเกิดวิกฤตการณ์นี้ เป็นสถานการณ์ความขัดแย้งและ
เผชิญหน้ากันระหว่างฝ่ายประชาชนที่ชุมนุม เรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และให้
นายกรัฐมนตรีลาออก กับฝ่ายรัฐบาลที่มีพล.อ.สุจินดา คราประยูร เป็นนายกรัฐมนตรี

จากการศึกษา พบว่า วิดีโอเทปที่นำเสนอเหตุการณ์ในช่วงก่อนวิกฤตการณ์นี้
ประกอบด้วยวิดีโอเทป "บันทึกสีดำ" "หมายเหตุพฤษภาคม" เทปโทรทัศน์ของช่อง 9
วิดีโอเทป "พฤษภาคมหาวิปโยค" และ วิดีทัศน์ "สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อย
ในประเทศ พ.ค 2535"

หากจะเปรียบเทียบการสร้างภาพความเป็นจริงทางการเมือง ทางสื่อวิดีโอ
กับการสร้างความเป็นจริงในเรื่องของข่าวสาร ของสื่อมวลชนแล้ว ขั้นตอนแรกของการ
สร้างภาพความเป็นจริงนั้น ก็คือ กระบวนการในการคัดเลือกเหตุการณ์ที่จะนำเสนอ
นั่นเอง

การนำเสนอเหตุการณ์ช่วงก่อนวิกฤตการณ์ ของวิดีโอเทปเหล่านี้ มีลักษณะเป็นการเล่าเรื่อง เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้ผู้ชมได้ทราบว่า เรื่องราวที่เกิดขึ้นมีความเป็นมาอย่างไร ซึ่งก็มีการนำเสนอที่แตกต่างกันไป ในวิดีโอเทปของฝ่ายประชาชนและองค์กรที่มีส่วนในการชุมนุม กับวิดีโอเทปของฝ่ายกองทัพ

วิดีโอเทปที่จัดทำโดยองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม และวิดีโอเทปของฝ่ายประชาชน

การนำเสนอเหตุการณ์ในช่วงนี้ของวิดีโอเทปฝ่ายประชาชนและองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม มีลักษณะที่เป็นการชี้ให้เห็นถึงจุดเริ่มของการชุมนุมประท้วงของประชาชน เมื่อพล.อ.สุจินดา คราประยูร ผู้บัญชาการทหารบก และผู้บัญชาการทหารสูงสุด เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 19 ของประเทศไทย ในวันที่ 7 เมษายน 2535 โดยก่อนหน้านั้น ผู้จัดทำก็ได้นำเสนอเหตุการณ์มาตามลำดับ นับตั้งแต่การยึดอำนาจ โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ซึ่งพล.อ.สุจินดา ก็มีตำแหน่งเป็นรองประธานสภาரசช.อยู่ ต่อจากนั้นก็มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน การร่างรัฐธรรมนูญ การประท้วงรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง ตลอดจนการจัดตั้งรัฐบาล และการสรรหาตัวผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ผู้จัดทำได้นำเสนอว่า การเข้ารับตำแหน่งของพล.อ.สุจินดานั้น ไม่ได้เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย กับทั้งได้เน้นว่า เป็นการสืบทอดอำนาจของสภารักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ที่ทำการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 23 ก.พ 2534

ภายหลังการรับตำแหน่งของพล.อ.สุจินดา ผู้จัดทำวิดีโอเทปดังกล่าวนี้ ก็ได้นำเสนอถึงเหตุการณ์การคัดค้านของประชาชน ซึ่งเริ่มจากการอดอาหารประท้วงของ ร.ต.ฉลาด วรฉัตร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จ.ตราด และการจัดชุมนุมประท้วงตามสถานที่ต่างๆ ทั้งที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า สนามหลวง และหน้ารัฐสภา ซึ่งผู้ผลิตวิดีโอในส่วนนี้ของประชาชนและองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม ได้นำเสนอถึงจุดยืนของประชาชนที่ชุมนุมว่า ต้องการให้พล.อ.สุจินดา ลาออกจากตำแหน่ง และให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการชุมนุมอย่างสันติ

นอกจากนี้ยังได้นำเสนอถึงเหตุการณ์ชุมนุมประท้วงนี้ว่า ได้มีผู้นำพรรคการเมืองฝ่ายค้านคือ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง หัวหน้าพรรคพลังธรรม เข้าร่วมด้วย โดยการประกาศอดอาหาร เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออก และให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

การประชุมคัดค้านของประชาชนนั้น ผู้จัดทำนำเสนอว่า มีการขัดขวางการประชุมโดยฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นที่บริเวณหน้ารัฐสภา หรือท้องสนามหลวง หรือบริเวณสะพานผ่านฟ้า เมื่อมีการเคลื่อนขบวนผู้ชุมนุม

ผู้จัดทำยังได้นำเสนอถึงการแถลงนโยบายของพล.อ. สุจินดาต่อ ในวันที่ 7 พ.ค 2535 ซึ่งพล.อ. สุจินดา ได้ชี้แจงถึงเหตุผลที่ต้องเข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งในการชี้แจงนั้น มีการระบุว่าผู้นำพรรคการเมืองฝ่ายค้านเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการประชุม

นอกจากเหตุการณ์การประชุมตามสถานที่ต่างๆ แล้ว ผู้จัดทำยังได้นำเสนอถึงการประกาศยุติการอดอาหารของพล.ต. จำลอง ศรีเมือง ในวันที่ 9 พ.ค 2535 ซึ่งพล.ต. จำลอง ให้เหตุผลว่า การที่ต้องเป็นผู้นำในการต่อสู้เรียกร้อง ทำให้ไม่สามารถอดอาหารได้อย่างที่ตั้งใจไว้

การประชุมได้ยึดเชื่อมาจนถึงวันที่ 11 พ.ค 2535 ก็ได้มีการยุติการประชุมชั่วคราว ซึ่งผู้จัดทำได้นำเสนอถึงเหตุผลของการยุติการประชุมว่า เป็นผลมาจากการเจรจาระหว่างประธานสภาผู้แทนราษฎร กับตัวแทนพรรคการเมืองทั้งฝ่ายค้าน และรัฐบาล และมีมติที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ

โดยสรุปแล้ว เหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้จัดทำวิดีโอเทปฝ่ายประชาชนและองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม ได้เลือกมานำเสนอนี้ มีลักษณะที่เป็นการเล่าเรื่อง เพื่อชี้แจงกับผู้ชม ถึงเหตุผลต่างๆในการชุมนุมประท้วงของประชาชน

วิดีโอเทปที่จัดทำโดยฝ่ายกองทัพ

วิดีโอเทปของฝ่ายกองทัพ นำเสนอถึงเหตุการณ์ช่วงก่อนวิกฤตการณ์นี้ มีเนื้อหาของเหตุการณ์ ไม่แตกต่างไปจากวิดีโอเทปของฝ่ายประชาชน และองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่นำเสนอเหตุการณ์ มีความแตกต่างออกไป

ในการนำเสนอเหตุการณ์ของฝ่ายกองทัพนั้น ผู้จัดทำได้ปูพื้นเรื่องให้ผู้ชมได้ทราบถึงลำดับความเป็นมาของเหตุการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้จัดทำนำเสนอว่า เป็นความไม่สงบเรียบร้อย ภายหลังจากการรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพล.อ. สุจินดา ซึ่งการรับตำแหน่งของพล.อ. สุจินดา ผู้จัดทำ ชี้ให้เห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ พร้อม

กับนำเสนอว่าเพื่อความมั่นคงของประเทศ จึงทำให้พล.อ.สุจินดาต้องมารับตำแหน่ง โดยการลาออกจากตำแหน่งในกองทัพ

สำหรับเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงของประชาชนนั้น ฝ่ายกองทัพ ได้นำเสนอว่า เป็นความพยายามที่จะก่อความวุ่นวาย โดยอาศัยการอดอาหารประท้วงเป็นเงื่อนไขที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป พร้อมกับนำเสนอว่า การชุมนุมมีการเพิ่มข้อเรียกร้องต่างๆมากขึ้น

เมื่อมีการเคลื่อนไหวขบวนของผู้ชุมนุมนั้น ผู้จัดทำวิดีโอของฝ่ายกองทัพ นำเสนอเหตุการณ์นี้ว่า อาจจะทำให้เกิดความวุ่นวายได้ เพราะบริเวณถนนราชดำเนินนั้น เป็นเขตพระราชฐาน ที่เจ้าหน้าที่จะต้องทำหน้าที่รักษาความปลอดภัย จึงมีการสกัดกั้นขบวนผู้ชุมนุม นอกจากนี้ก็นำเสนอด้วยว่า ผู้ชุมนุมบางส่วนได้แสดงออกถึงการใช้ความรุนแรง

วิดีโอเทปที่จัดทำโดยองค์กรสื่อมวลชน

เหตุการณ์ในช่วงก่อนวิกฤตการณ์ ที่หน่วยงานสื่อมวลชน (ในที่นี่คือช่อง 9) เลือกมานำเสนอนั้น เป็นการเล่าถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่พล.อ.สุจินดาเข้ารับตำแหน่ง เรื่อยมาจนถึงการชุมนุมประท้วงของประชาชน การเคลื่อนย้ายการชุมนุม และการยุติการชุมนุม ซึ่งการนำเสนอเหตุการณ์นั้น มีลักษณะเป็นการรายงานข่าว และเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น แต่จะไม่เน้นประเด็น หรือแสดงความเห็นต่อเหตุการณ์ในลักษณะที่สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

โดยสรุปแล้ว อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าเหตุการณ์ที่ถูกเลือกมานำเสนอเป็นความเป็นจริงทางการเมือง ของเหตุการณ์ช่วงก่อนวิกฤตการณ์ ในวิดีโอเทป "บันทึกสีดำ" "หมายเหตุพิเศษภาค" "เทปโทรทัศน์ของช่อง 9" วิดีโอ "พฤษภาคมหาวิปโยค" และวิดีโอทัศน์ "สรุปเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยในประเทศ พ.ศ. 2535" นั้น ประกอบด้วยเหตุการณ์หลักๆ ดังต่อไปนี้

ก. พล.อ. สุจินดา คราประยูร ผู้บัญชาการทหารบก และผู้บัญชาการทหารสูงสุด (ตำแหน่งในขณะนั้น) รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คนที่ 19 ของประเทศไทย ในวันที่ 7 เม.ย. 2535

ข. ร.ต. ฉลาด วรฉัตร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จ.ตราด พรรค-
ประชาธิปัตย์ อดอาหารประท้วงการรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพล.อ. สุจินดา ในวันที่
ที่ 8 เม.ย 2535 โดยให้เหตุผลว่า เป็นนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง

ค. 4 พรรคการเมืองฝ่ายค้าน (ในขณะนั้น) ประกอบด้วย พรรคประชาธิ-
ปัตย์ พรรคเอกภาพ พรรคพลังธรรม และพรรคความหวังใหม่ ร่วมกับคณะกรรมการ
รณรงค์เพื่อประชาธิปไตย (ครป.) และสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สนนท.)
จัดการชุมนุมคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญ และเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง
ในวันที่ 20 เม.ย 2535 ที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า

ง. พล.ต. จำลอง ศรีเมือง (อดีต)หัวหน้าพรรคพลังธรรม ประกาศอด
อาหาร ต่อที่ชุมนุมบริเวณท้องสนามหลวง ในวันที่ 4 พ.ค 2535 เรียกร้องให้พล.อ.
สุจินดา ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

จ. การชุมนุมประท้วงของประชาชน ที่เรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ
และให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากตำแหน่ง ที่บริเวณหน้ารัฐสภา ในระหว่างวันที่ 5-7
พ.ค 2535

ฉ. การขี้แฉงต่อสภา ถึงเหตุผลที่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ของพล.อ.
สุจินดา คราประยูร ในวันที่ 7 พ.ค 2535

ช. เคลื่อนขบวนผู้ชุมนุมบริเวณหน้ารัฐสภา ไปยังท้องสนามหลวง ในคืนวัน
ที่ 7 พ.ค 2535

ซ. วันที่ 8 พ.ค 2535 ประชาชนที่ชุมนุมบริเวณสนามหลวง เคลื่อนขบวน
ไปตามถนนราชดำเนิน และไปติดแนวสภักดีกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่บริเวณสะพานผ่าน
ฟ้า ผู้ชุมนุมจึงใช้บริเวณถนนราชดำเนิน และอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เป็นสถานที่ชุมนุม

ญ. พล.ต. จำลอง ศรีเมือง ขอมติจากประชาชนที่ชุมนุมบริเวณอนุสาวรีย์
ประชาธิปไตย เพื่อยุติการอดอาหาร ในวันที่ 9 พ.ค 2535

ในวันเดียวกัน นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ ประธานสภาผู้แทนราษฎร (ในขณะนั้น) ประชุมร่วมกับตัวแทนจากพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และมีการถลงถึงผลการหารือทางโทรทัศน์

ฉ. ประชาชนที่ชุมนุมบริเวณถนนราชดำเนิน และอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ยุติการชุมนุมชั่วคราว ในวันที่ 11 พ.ค 2535

2. เหตุการณ์ช่วงวิกฤตการณ์

สำหรับเหตุการณ์ในช่วงวิกฤตการณ์นี้ เห็นได้ชัดเจนว่า ผู้จัดทำวิดีโอเทปต่างๆ ไม่มีโอกาส "เลือก" เหตุการณ์ที่จะนำเสนอได้มากนัก เนื่องจากว่าเป็นช่วงที่เกิดเหตุการณ์ และสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน ไม่มีใครสามารถคาดการณ์ได้ ผู้ทำหน้าที่บันทึกภาพเหตุการณ์ในขณะนั้น ก็ไม่สามารถทราบได้เช่นกันว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นต่อไป ทั้งยังมีข้อจำกัดในการบันทึกภาพ ซึ่งไม่สามารถกระทำได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากอยู่ในภาวะวิกฤตการณ์ที่ช่างภาพเอง ก็ต้องระมัดระวังตัวตัวเช่นกัน

ด้วยเหตุนี้เอง ที่ทำให้ภาพเหตุการณ์ที่มีการบันทึกไว้ในช่วงวิกฤตการณ์นี้ มีความจำกัด และผู้จัดทำวิดีโอเทปบางหน่วยงาน ก็ไม่ได้บันทึกภาพเหตุการณ์ไว้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องอาศัยภาพเหตุการณ์ที่บันทึกไว้ได้โดยหน่วยงานอื่น นี่คือเหตุผลที่ว่าทำไม ภาพเหตุการณ์ในช่วงวิกฤตการณ์นี้ จึงมีความเหมือนกัน เพราะเป็นภาพที่มาจากแหล่งภาพเดียวกัน

เมื่อภาพเหตุการณ์ ไม่เอื้ออำนวยต่อการที่ผู้จัดทำจะเลือก หรือตัดทอนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เห็นว่าไม่เป็นผลดีต่อฝ่ายตนออกไปได้ ผู้จัดทำจึงจำเป็นต้องนำเสนอถึงสิ่งที่เกิดขึ้น โดยการชี้แจงและอธิบายว่า ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์นั้นๆ ขึ้น

วิดีโอเทปที่จัดทำโดยองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม และฝ่ายประชาชน

ในวิดีโอเทปที่ผู้จัดทำเป็นองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม และฝ่ายประชาชนนั้น การบอกเล่า หรือนำเสนอเหตุการณ์ในช่วงวิกฤตการณ์นี้ ผู้ชมจะได้เห็นภาพเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นความซุกมุ่นุ่นวายที่เกิดจากการขว้างปา เผา ทาลาย สิ่งของ ของประ

ชาชนบางส่วน พร้อมกับที่ได้เห็นการใช้กำลังเจ้าหน้าที่เพื่อสลายการชุมนุมของประชาชน

ผู้ชมจะได้เห็นภาพเหตุการณ์ที่น่าเสียดาย ตั้งแต่การชุมนุมของประชาชนที่ท้องสนามหลวง ในเย็นวันที่ 17 พ.ค 2535 และมีการเคลื่อนขบวนผู้ชุมนุมในตอนกลางคืน และเกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างประชาชน กับเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารที่วางแนวสกัดกั้นที่บริเวณสะพานผ่านฟ้า จนกระทั่งได้เกิดการปะทะกันขึ้น และมีการสลายการชุมนุมโดยเจ้าหน้าที่ทหารในช่วงเช้าและบ่ายของวันต่อมา ตลอดจนเหตุการณ์การปะทะกันอย่างรุนแรงอีกครั้ง ในช่วงกลางคืนของวันที่ 18 พ.ค รวมไปถึงเหตุการณ์การชุมนุมต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภายหลังจากที่ผู้ชุมนุมที่ถนนราชดำเนิน ถูกสลายโดยฝ่ายเจ้าหน้าที่

วิดีโอเทปขององค์กรประชาธิปไตย และฝ่ายประชาชน นำเสนอเหตุการณ์ในช่วงวิกฤตนี้ โดยเห็นว่า ประชาชนผู้ชุมนุมส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ความรุนแรงในการชุมนุม พร้อมกับเสนอว่าผู้ที่ใช้ความรุนแรงนั้นเป็นคนส่วนน้อย ทั้งยังได้ตั้งข้อสงสัยว่า อาจจะเป็นคนของฝ่ายรัฐบาลเอง นอกจากนี้ การนำเสนอถึงเหตุการณ์การสลายการชุมนุมแต่ละครั้ง ผู้จัดทำจะนำเสนอว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้ที่ใช้ความรุนแรงกับประชาชน อันก่อให้เกิดความโกรธแค้นในกลุ่มคนที่ชุมนุม ทำให้มีการตอบโต้ด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ขบวนรถมอเตอร์ไซด์ออกทำลายสัญญาณไฟจราจร หรือสารพิษสมบัติตลอดจนการเผาทำลายสิ่งของ และอาคารสถานที่ราชการ

วิดีโอเทปที่จัดทำโดยฝ่ายกองทัพ

ในวิดีโอเทปของกองทัพนั้น การนำเสนอถึงเหตุการณ์ต่างๆในช่วงวิกฤตการณ์นี้ ผู้จัดทำได้ชี้ให้เห็นถึงความน่าสงสัยถึงเจตนารมณ์ของการกระทำของกลุ่มผู้ชุมนุม ดังจะเห็นได้จากเมื่อมีการเคลื่อนขบวนผู้ชุมนุมออกจากสนามหลวง ผู้จัดทำได้ตั้งข้อสงสัยว่า เป็นการเคลื่อนขบวนที่ไม่มีจุดหมายปลายทาง พร้อมกับนำเสนอว่า อาจจะทำให้เกิดความวุ่นวายได้ ฝ่ายกองทัพเน้นการนำเสนอว่า บริเวณที่กลุ่มผู้ชุมนุมเคลื่อนไปนั้นเป็นเขตพระราชฐาน ซึ่งเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ที่สำคัญที่จะต้องรักษาความสงบ ไม่ให้เกิดเหตุการณ์วุ่นวายใดๆ

และเมื่อได้เกิดการปะทะกันขึ้นระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ที่ควบคุมสถานการณ์นั้น ผู้จัดทำวิดีโอของฝ่ายกองทัพนำเสนอว่า ผู้ชุมนุมเหล่านี้ เป็นผู้ที่มีพฤติกรรม

ที่ใช้ความรุนแรง เจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องดำเนินมาตรการต่างๆในการสลายกลุ่มผู้ชุมนุม นั้น เพื่อเป็นการป้องกันความวุ่นวายที่อาจจะเกิดขึ้น ส่วนการบาดเจ็บ และเสียชีวิตที่เกิดขึ้น ก็มีคำแนะนำว่า เป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่ไม่ได้ตั้งใจที่จะให้เกิดขึ้นแต่อย่างใด ผู้จัดทำแนะนำให้เจ้าหน้าที่พยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่ใช้อาวุธกับผู้ชุมนุม แต่ก็ถูกคุกคามจากผู้ชุมนุม ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องป้องกันตัว

วิดีโอเทปของหน่วยงานสื่อมวลชน

สำหรับในส่วนขององค์กรสื่อมวลชนนั้น การนำเสนอเหตุการณ์ในช่วงวิกฤตการณ์นี้ ก็มีลักษณะเป็นการทำหน้าที่ตามปกติของสื่อมวลชน ในการรายงานข่าว และเหตุการณ์ต่างๆที่กำลังเกิดขึ้นนั่นเอง โดยที่ตามหลักการแล้ว จะต้องมีการนำเสนอภาพเหตุการณ์ทั้งสองด้าน อย่างไรก็ตาม การที่องค์กรสื่อมวลชนถูกมองว่าอยู่ในสถานะที่ต้องเป็นกลางนั่นเอง ทำให้การนำเสนอภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์ ไม่มีการเน้นประเด็นประเด็นหนึ่งเป็นพิเศษ

อย่างไรก็ตาม โดยอาศัยทักษะในวิชาชีพ ทำให้ผู้ที่ทำงานในองค์กรสื่อมวลชนนั้น ใช้ภาพเหตุการณ์ที่บันทึกมาเป็นตัวบอกเล่าถึงเรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ต้องอาศัยวิธีการนำเสนออื่นๆประกอบมากนัก

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในช่วงวิกฤตการณ์นี้ เหตุการณ์ที่ผู้จัดทำวิดีโอเทปแต่ละฝ่ายนำเสนอเป็นภาพความเป็นจริง ไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด เนื่องจากเหตุผลในเรื่องข้อจำกัดของภาพเหตุการณ์ ดังนั้น การที่จะนำเสนอภาพความเป็นจริงในทัศนะของผู้จัดทำแต่ละฝ่ายไปยังผู้ชมได้ จึงต้องอาศัยการนำเสนอประเด็นที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฝ่ายกองทัพ กับฝ่ายองค์กรประชาธิปไตยและฝ่ายประชาชน ที่มีความขัดแย้งกันในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง

สำหรับเหตุการณ์ ที่มีคำแนะนำเป็นภาพความเป็นจริงในช่วงวิกฤตการณ์นี้ ประกอบด้วยเหตุการณ์หลักๆ ดังต่อไปนี้

ก. การชุมนุมใหญ่เพื่อเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ และให้นายกรัฐมนตรีลาออก ที่บริเวณท้องสนามหลวง ในวันที่ 17 พ.ค 2535

ข. ประชาชนที่ชุมนุมบริเวณท้องสนามหลวง เคลื่อนขบวนมาตามถนน - ราชดำเนิน ในคืนวันที่ 17 พ.ค 2535 และเกิดการเผชิญหน้าและปะทะกันระหว่าง ประชาชน และเจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร ที่วางแนวสกัดกั้นบริเวณสะพานผ่านฟ้า

ค. การสลายการชุมนุมของประชาชนบริเวณถนนราชดำเนิน ของเจ้าหน้าที่ ทหาร ในช่วงดึกของคืนวันที่ 17 ต่อเนื่องถึงรุ่งเช้าของวันที่ 18 พ.ค 2535

ง. การสลายการชุมนุมของประชาชนบริเวณถนนราชดำเนิน ของเจ้าหน้าที่ ทหาร ในช่วงบ่ายของวันที่ 18 พ.ค 2535 มีการจับกุมตัว พล.ต.จำลอง และผู้ร่วม ชุมนุมบางส่วน

จ. การเผชิญหน้าระหว่างประชาชนบางส่วนที่ชุมนุมบริเวณหน้ากรมประชา สัมพันธ์ และสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล กับเจ้าหน้าที่ทหารที่ตรึงกำลังในบริเวณดัง กล่าว และเกิดการปะทะกันขึ้น ในตอนกลางคืนของวันที่ 18 พ.ค 2535 ต่อเนื่องถึง ช่วงเช้าของวันที่ 19 พ.ค 2535

ฉ. กำลังทหาร เข้าควบคุมสถานการณ์การชุมนุมไว้ได้ ในเช้าวันที่ 19 พ.ค 2535 และมีการจับกุมผู้ชุมนุมบางส่วนไปไว้ยังโรงเรียนพลตำรวจนครบาลบางเขน ส่วนในช่วงบ่าย มีการเคลื่อนขบวนของผู้ชุมนุม ไปชุมนุมต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ช. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง ให้พล.อ. สุจินดา คราประยูร นายกรัฐมนตรี และพล.ต.จำลอง ศรีเมือง เข้าเฝ้าที่พระตำหนัก จิตรลดา รโหฐาน เพื่อรับกระแสพระราชดำรัส เรื่องการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง

3. เหตุการณ์หลังวิกฤตการณ์

ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชกระแสรับสั่งให้ พล.ต.จำลอง และพล.อ.สุจินดา เข้าเฝ้า เพื่อให้หาทางแก้ไขปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้น เหตุการณ์ต่างๆ ก็ได้เริ่มคลี่คลายลงตามลำดับ ซึ่งเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในช่วงนี้ ถือว่าเป็นเหตุการณ์หลังวิกฤตการณ์

วิดีโอเทปของฝ่ายประชาชน และองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม

ความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ และผลกระทบต่างๆ ตลอดจนปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นตามมา ภายหลังจากวิกฤตการณ์สงบลงแล้วนั้น เป็นเหตุการณ์ที่ผู้จัดทำวิดีโอเทปฝ่ายประชาชน และองค์กรประชาธิปไตย นำเสนอเป็นภาพความเป็นจริงของวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น โดยที่ได้เน้นถึงสาเหตุของความสูญเสียต่างๆ เหล่านี้ ว่ามาจากการใช้กำลังความรุนแรงของฝ่ายเจ้าหน้าที่ในการสลายการชุมนุม

ผู้จัดทำวิดีโอเทปที่เป็นองค์กรประชาธิปไตย ที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม นำเสนอว่า สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ ทั้งการเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองของผู้นำทางทหาร และการไม่ตระหนักถึงการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีของนักการเมือง พร้อมทั้งได้นำเสนอเป็นเชิงเตือนว่า วิกฤตการณ์ทางการเมืองที่รุนแรงเช่นนี้ อาจเกิดขึ้นได้อีก หากยังมีการปฏิวัติรัฐประหาร และการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ต่อไป

วิดีโอเทปที่จัดทำโดยกองทัพ

วิดีโอเทปของฝ่ายกองทัพนั้น เน้นการนำเสนอเหตุการณ์ในส่วนของ การให้ความช่วยเหลือของทหารต่อประชาชน และเสนอยืนยันถึงความถูกต้องในการปฏิบัติการของฝ่ายเจ้าหน้าที่ ในการสลายการชุมนุม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และเป็นการกระทำตามกฎหมาย

วิดีโอเทปของหน่วยงานสื่อมวลชน.

วิดีโอเทปขององค์กรสื่อมวลชนนั้น พบว่า มีการนำเสนอเหตุการณ์ต่างๆ อันเป็นผลกระทบที่เกิดตามมาจากวิกฤตการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการหาผู้รับผิดชอบในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนการลาออก จากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพล.อ.สุจินดา คราประยูร และการประชุมสภา เพื่อพิจารณาแก้ไขรัฐธรรมนูญ อันเป็นข้อเรียกร้องของประชาชนที่ชุมนุม ซึ่งการนำเสนอถึงเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ เป็นการ"ตามข่าว"นั่นเอง ทั้งนี้เพื่อนำเสนอให้ผู้ชมได้ทราบถึงสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นตามมาจากวิกฤตการณ์

โดยสรุปแล้ว การนำเสนอเหตุการณ์ในช่วงหลังวิกฤตการณ์ ของแต่ละฝ่าย นั้น ก็เป็นความพยายามที่จะชี้แจงประเด็นต่างๆในส่วนที่มีผลกระทบต่อฝ่ายตนเอง ดังจะเห็นได้จาก การที่ฝ่ายประชาชน และองค์กรที่มีส่วนร่วมในการชุมนุม ได้นำเสนอ ถึงเรื่องความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากวิกฤตการณ์ ในขณะที่ฝ่ายกองทัพ ก็นำเสนอถึง ประเด็นที่มีผลกระทบต่อภาพพจน์ของฝ่ายกองทัพ และความพยายามของกองทัพในการทำ ความเข้าใจกับประชาชน ส่วนสื่อมวลชนนั้น ก็มีลักษณะที่เป็นการติดตามรายงานข่าว สาร เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน อันเป็นภารกิจของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรสื่อมวลชน